SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 5. oktobra 2004*

V zadevi C-442/02,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je s sklepom z dne 6. novembra 2002 vložilo Conseil d'État (Francija) in je na Sodišče prispel 5. decembra 2002, v postopku

CaixaBank France

proti

Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie,

ob sodelovanju

Banque fédérale des banques populaires in drugih,

* Jezik postopka: francoščina.

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi V. Skouris, predsednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, C. Gulmann, J.-P. Puissochet, J. N. Cunha Rodrigues (poročevalec), predsedniki senatov, in R. Schintgen, sodnik, N. Colneric, sodnica, S. von Bahr, sodnik, R. Silva de Lapuerta, sodnica, in K. Lenaerts, sodnik,

generalni pravobranilec: A. Tizzano,
sodna tajnica: M. Múgica Arzamendi, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 19. novembra 2003,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za CaixaBank France M. Dany, avocat, in G. Castello, generalni direktor,

— za Banque fédérale des banques populaires in druge A. Barav, avocat in barrister,

— za Francosko republiko R. Abraham, G. de Bergues, D. Petrausch in F. Alabrune, zastopniki,

— za Komisijo Evropskih skupnosti M. Patakia in G. Zavvos, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 25. marca 2004

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 43 ES.

Nacionalni pravni okvir

2 Člen L. 312-3 monetarnega in finančnega zakonika v besedilu, ki je uporabno v tem primeru, določa:

„Ne glede na drugačne določbe je vsem kreditnim institucijam, ki od javnosti sprejemajo depozite na račune za vloge na vpogled ali za manj kot pet let, ne glede na način, te depozite prepovedano obrestovati višje, kot to določa uredba Komiteja za bančno in finančno ureditev ali ministrstva, pristojnega za gospodarstvo."

3 Uredba Komiteja za bančno in finančno ureditev št. 86-13, potrjena z odlokom ministrstva, pristojnega za gospodarstvo in finance, z dne 14. maja 1986 (JORF (uradni list Francoske republike) z dne 15. 5. 1986, str. 6330) prepoveduje obrestovanje računov za vloge na vpogled.

4 Ta prepoved velja za evroračune za vloge na vpogled, ki jih odprejo francoski rezidenti, ne glede na njihovo državljanstvo.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

5 Od 18. februarja 2002 je CaixaBank France (v nadaljevanju: CaixaBank), družba francoskega prava s sedežem v Franciji, ki je podružnica družbe Caixa Holding, družbe španskega prava s sedežem v Španiji, ki ima deleže skupine Caixa v kreditnih institucijah, ki so pod tem imenom ustanovljene v Španiji in v drugih državah Evropske unije, za depozite nad 1500 EUR v Franciji ponujala račun za vloge na vpogled, obrestovane z 2 % letno. Bančna in finančna komisija je z odločbo z dne 16. aprila 2002 CaixaBank prepovedala sklepanje novih pogodb s francoskimi rezidenti za evroračune za vloge na vpogled ter zahtevala, naj prekliče že sklenjena določila o obrestovanju teh vlog.

6 CaixaBank je zoper to odločbo vložila zahtevo za varstvo zakonitosti pri Conseil d'État, ki je sklenilo, da prekine odločanje in Sodišču zastavi naslednji vprašanji:

„1. Ali to, da država članica bančnim institucijam, ki so zakonito ustanovljene na njenem ozemlju, prepove obrestovanje vlog na vpogled in drugih vračljivih depozitov, ob tem da Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta št. 2000/12 z

dne 20. marca 2000 tega ne obravnava, pomeni omejitev pravice do ustanavljanja?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen, kateri so tisti razlogi javnega interesa, na podlagi katerih bi bilo v konkretnem primeru mogoče utemeljiti takšno omejitev?"

Vprašanji za predhodno odločanje

7 Najprej je treba poudariti, da se Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta št. 2000/12/ES z dne 20. marca 2000 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti kreditnih institucij (UL L 126, str. 1), v primeru, kot je ta v glavni stvari, ne uporablja zlasti zato, ker ne določa omejitev za družbe, kot je CaixaBank, ki uporabijo pravico do ustanavljanja v državi članici tako, da ustanovijo podružnice kreditnih institucij v drugih državah članicah.

8 Z navedenima vprašanjema predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali člen 43 ES nasprotuje predpisu države članice, ki kreditni instituciji, podružnici družbe iz druge države članice, prepoveduje obrestovanje evroračunov za vloge na vpogled, ki jih rezidenti odprejo v prvi državi članici.

9 Pravica do ustanavljanja iz člena 43 ES, v povezavi s členom 48 ES, je priznana tako fizičnim osebam, ki so državljani države članice, kot tudi pravnim osebam v smislu slednje določbe. Ob upoštevanju določenih izjem in pogojev zajema dostop do vseh lastnih storitev in njihovo izvajanje ter ustanovitev in upravljanje podjetij,

ustanovitev agencij, hčerinskih družb in podružnic (glej zlasti sodbo z dne 11. maja 1999 v zadevi Pfeiffer, C-255/97, Recueil, str. I-2835, točko 18).

10 Glede na določbe člena 43 ES se za urejanje pravnega položaja družbe, kot je CaixaBank, uporablja pravo Skupnosti.

11 Člen 43 ES prepoveduje omejitve pravice do ustanavljanja. Za takšne omejitve je treba šteti vsakršne ukrepe, ki prepovedujejo, ovirajo ali napravijo uveljavitev te svoboščine manj zanimivo (glej zlasti sodbe z dne 30. novembra 1995 v zadevi Gebhard, C-55/94, Recueil, str. I-4165, točka 37; z dne 1. februarja 2001 v zadevi Mac Quen in drugi, C-108/96, Recueil, str. I-837, točka 26, in z dne 17. oktobra 2002 v zadevi Payroll in drugi, C-79/01, Recueil, str. I-8923, točka 26).

12 Prepoved obrestovanja računov za vloge na vpogled, kot je določena s francoskim predpisom, za družbe iz držav članic razen Francije pomeni resno oviro za opravljanje njihovih storitev prek podružnic v tej državi članici, ki vpliva na njihov dostop do trga. Zato je treba to omejitev obravnavati kot omejitev v smislu člena 43 ES.

13 Omenjena prepoved zbiranja kapitala od javnosti ovira podružnice tujih kreditnih institucij in jim odvzema možnost, da bi z obrestovanjem vlog na vpogled učinkoviteje konkurirale kreditnim institucijam, ki tradicionalno poslujejo v državi, kjer imajo sedež, in imajo veliko mrežo agencij ter zato večje možnosti kot omenjene podružnice, da od javnosti zbirajo kapital.

14 Poleg tega je za kreditne institucije, ki so podružnice tuje družbe, ob prodoru na trg države članice konkuriranje s stopnjo obrestne mere za račune za vloge na vpogled ena izmed najučinkovitejših metod za dosego tega cilja. Dostop do trga je torej s takšno prepovedjo za te institucije dodatno otežen.

15 Čeprav je francoska vlada na obravnavi izjavila, da obstajajo vrste računov, ki so primerljivi z računi za vloge na vpogled, kot so računi za dobo 15 dni, katerih prepoved obrestovanja ne zadeva, in ki so prispevali k temu, da je kreditnim institucijam, kot je CaixaBank, pri zbiranju depozitov od javnosti omogočeno konkuriranje francoskim kreditnim institucijam ter tudi povečanje njihovega deleža na francoskem trgu, je ta vlada priznala, da ti računi v nasprotju z računi za vloge na vpogled ne omogočajo uporabe bančnih kartic ali čekov. Obravnavana prepoved zato za kreditne institucije, kot je CaixaBank, pomeni oviro pri dejavnosti zbiranja depozitov od javnosti, ki je obstoj drugih vrst računov, katerih vloge so obrestovane, ne more odpraviti.

16 Omejitev opravljanja in razvoja storitev preko omenjenih podružnic, ki je posledica sporne prepovedi, je poleg tega pomembnejša, ker je sprejemanje depozitov od javnosti in odobravanje kreditov temeljna storitev kreditnih institucij (v tem smislu glej predvsem člen 1, točka 1, Direktive 2000/12 in Prilogo I k tej direktivi).

17 Iz stalne sodne prakse izhaja, da je ukrep, ki kot v zadevi v glavni stvari velja za vse osebe ali podjetja, ki opravljajo dejavnost na ozemlju države gostiteljice, utemeljen, če služi višjim razlogom v javnem interesu in pod pogojem, da je primeren in nujen za dosego cilja ki ga ni mogoče doseči z nobenim blažjim posegom (glej zlasti sodbo z dne 4. julija 2000 v zadevi Haim, C-424/97, Recueil, str. I-5123, točka 57; zgoraj navedeno sodbo Mac Quen in drugi, točka 26, in sodbo z dne 15. januarja 2002 v zadevi Komisija proti Italiji, C-439/99, Recueil str. I-305, točka 23).

18 Zato je treba preizkusiti, ali razlogi, ki jih je navedla francoska vlada, ustrezajo tem merilom.

19 Da bi utemeljila omejitev svobode ustanavljanja, ki izhaja iz sporne določbe, je francoska vlada navedla tako varstvo potrošnikov kot tudi spodbujanje srednje in dolgoročnega varčevanja.

20 Najprej naj bi bila ta prepoved potrebna za ohranjanje brezplačnosti osnovnih bančnih storitev. Uvedba obrestovanja računov za vloge na vpogled bi pomembno povečala stroške poslovanja bank, ki bi jih nadomestile z uvedbo povečanja stroškov in določanjem tarif za različne do sedaj brezplačne bančne storitve, zlasti za izdajo čekov.

21 Vendar je treba poudariti, da gre pri zadevni prepovedi v glavni stvari kljub temu, da je varstvo potrošnikov eden izmed razlogov, s katerim je mogoče upravičiti omejitev temeljne svoboščine, ki jih zagotavlja Pogodba, in kljub predpostavki, da konec koncev za potrošnike pomeni določene ugodnosti, za ukrep, ki ni nujno potreben za dosego cilja.

22 Kljub predpostavki, da prenehanje prepovedi obrestovanja vlog na vpogled potrošnikom nujno prinaša povečanje cen osnovnih bančnih storitev ali zaračunavanje izdaje čekov, bi bilo treba za potrošnika zlasti predvideti možnost, da se odloči bodisi za račun za vloge na vpogled, ki niso obrestovane, in še nadaljnje brezplačne določene osnovne bančne storitve, bodisi za račun za vloge na vpogled, ki so obrestovane, in možnost za kreditne institucije, da do sedaj brezplačne storitve, kot je izdaja čekov, zaračunajo.

23 Kar zadeva skrb francoskih organov za vzpodbujanje dolgoročnega varčevanja, je treba poudariti, da kljub temu, da prepoved obrestovanja računov za vloge na vpogled gotovo lahko vzpodbuja dolgo ali srednjeročno varčevanje, ne gre nič manj za ukrep, ki ni nujno potreben za dosego tega cilja.

24 Glede na zgoraj navedene ugotovitve je treba na predhodni vprašanji odgovoriti tako, da člen 43 nasprotuje predpisu države članice, ki kreditni instituciji, podružnici družbe iz druge države članice, prepoveduje obrestovanje euroračunov za vloge na vpogled, ki jih odprejo rezidenti prve države članice.

Stroški

25 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

Člen 43 ES nasprotuje predpisu države članice, ki kreditni instituciji, podružnici družbe iz druge države članice, prepoveduje obrestovanje euroračunov za vloge na vpogled, ki jih odprejo rezidenti prve države članice.

Podpisi